

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
ПОЛТАВСЬКИЙ ДЕРЖАВНИЙ АГРАРНИЙ УНІВЕРСИТЕТ

Кафедра германської і української філології

МЕТОДИЧНІ РОЗРОБКИ ДЛЯ ВИКОНАННЯ
КОНТРОЛЬНИХ РОБІТ ЗДОБУВАЧАМИ ВИЩОЇ ОСВІТИ
ЗАОЧНОЇ ФОРМИ ЗДОБУТТЯ ОСВІТИ
З ВИБІРКОВОЇ ФАХОВОЇ НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ
«СТИЛІСТИКА СУЧАСНОЇ УКРАЇНСЬКОЇ ЛІТЕРАТУРНОЇ МОВИ»

Полтава
2025

Методичні розробки для виконання контрольних робіт здобувачами вищої освіти заочної форми здобуття освіти з вибіркової фахової навчальної дисципліни «Стилістика сучасної української літературної мови» / Наталія Сизоненко. Полтава, 2025. 28 с.

Автори:

Сизоненко Н. М., к. філол. н., доцент, завідувач кафедри гуманітарних і соціальних дисциплін Полтавського державного аграрного університету.

Рецензенти:

Дедушно А. В., к. філол. н., доцент, доцент кафедри германської і української філології Полтавського державного аграрного університету.

Методичні розробки схвалені й затверджені до друку на засіданні кафедри германської і української філології Полтавського державного аграрного університету від 01 вересня 2025 року. (Протокол № 1).

Схвалено до друку науково-методичною радою з якості вищої освіти «Філологія» від 01 вересня 2025 року. (Протокол № 1).

1. ЗМІСТ ПРОГРАМИ НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ «СТИЛІСТИКА СУЧАСНОЇ УКРАЇНСЬКОЇ ЛІТЕРАТУРНОЇ МОВИ»

Тема 1. Стилїстика як лїнгвїстична наука. Предмет, проблематика стилїстики української мови. Методологїя і методи стилїстики. Структура стилїстики. Зв'язок стилїстики з іншими науками. Основні завдання стилїстики.

Тема 2. Основні поняття стилїстики. Стилї як основне поняття лїнгвостилїстики. Категорїя функціонального стилю. Критерїї класифїкації функціональних стилїв. Експресивні стилї. Індивїдуальний функціональний стилї. Лїнгвїстична норма. Стилї викладу. Інформація як стилїстичне поняття. Контекст. Образність. Експресивність. Конотація. Стилїстичне значення. Стилїстична парадигма. Колорит. Жанр. Текст як категорїя лїнгвостилїстики.

Тема 3. Стилїдова диференціяція сучасної української лїтературної мови. Форми мови. Загальна характеристика функціональних стилїв сучасної української лїтературної мови. Офіційно-дїловий стилї. Публіцистичний стилї. Науковий стилї. Розмовний стилї. Художній стилї. Функціональний статус епїстолярного, конфесійного, ораторського, інформаційного стилїв. Взаємодїя функціональних стилїв у сучасній українській мові. Структура і функції усного й писемного мовлення. Стилїстика дїалогів і монологів.

Тема 4. Фонетичні, лексичні та фразеологїчні засоби стилїстики. Фонетичні засоби лїнгвїстики. Стилїстичне розшарування української лексики. Стилїстичні можливостї загальноживаної лексики. Стилїстично обмежена лексика. Стилїстичне вживання іншомовної лексики. Стилїстичне використання багатозначності, омонїмїї, паронїмїї, синонїмїї, антонїмїї. Стилїстичне використання архаїзмів, історизмів. Стилїстичні функції неологїзмів. Стилїстичне використання фразеологїзмів.

Тема 5. Стилїстичні функції засобів словотвору. Морфологїчні засоби стилїстики. Стилїстичне використання засобів словотвору. Стилїстичні особливостї категорїї роду, числа, відмінкових форм іменникїв. Стилїстичні особливостї конкретних, абстрактних і матерїально-речовинних іменникїв. Стилїстичні особливостї загальних і власних іменникїв. Стилїстичні особливостї прикметникїв, числївникїв, займенникїв, дїєслїв. Інші стилїстичні засоби морфологїї.

Тема 6. Стилїстичне використання синтаксичних засобів. Стилїстика словосполучень. Стилїстика простого речення. Стилїстика складного речення. Стилїстика однорїдних членїв речення, відокремлених членїв речення, звертань, вставних і вставлених конструкцій. Способи передачі чужої мови в офіційно-дїлових, наукових та публіцистичних текстах. Роль

прямої мови в художніх текстах. Невласне пряма мова, її стилістичні можливості.

Тема 7. Стилiстичнi засоби української мови. Символи як стилістемі. Архетипи (на матеріалі роману Василя Шевчука «Прощання з самим собою»). Тропи і фігури, їхня класифікація. Метафора. Граматичне вираження метафор. Епітет. Граматичне вираження епітетів. Кольористичні епітети в художньому тексті. Порівняння, його види та способи вираження. Використання порівнянь у текстах різних стилів. Період. Інші тропи і фігури. Стилiстичнi прийоми.

Тема 8. Лiнгвостилістичний аналіз тексту. Принципи лiнгвостилістичного аналізу тексту. Схеми лiнгвостилістичного аналізу художнього тексту.

2. МЕТОДИЧНІ ВКАЗІВКИ ЩОДО ВИКОНАННЯ КОНТРОЛЬНОЇ РОБОТИ ТА ПРИНЦИП ОБРАННЯ ВАРІАНТА КОНТРОЛЬНОЇ РОБОТИ

Комплект контрольних робіт включає 10 однотипних варіантів, що охоплюють основні питання програми, спрямовані на формування навичок жанрово-стильової диференціації текстів, їхнього лiнгвостилістичного аналізу.

Перше завдання полягає в умінні сформулювати коротке визначення певної мовознавчої категорії. **Друге завдання** – у вмінні давати повну, ґрунтовну відповідь на конкретне питання курсу. **Третє, четверте і п'яте завдання** передбачає визначення стильових і жанрових ознак текстів, їхньої сфери використання, виокремлення мовних особливостей. **Шосте завдання** спрямоване на формування навичок лiнгвостилістичного аналізу різностильових текстів.

Контрольна робота виконується власноруч у **письмовому або друкованому вигляді**. Обсяг роботи – **8–10 сторінок**.

Порядок вибору контрольної роботи:

Варіант контрольної роботи здобувач вищої освіти одержує відповідно до **алфавітного списку (першої літери прізвища)**, як наведено в таблиці 1.:

Таблиця 1.

Розподіл варіантів контрольних робіт відповідно до алфавітного списку

<i>Номер варіанта</i>	<i>Алфавітний список студентів групи</i>
1	А, Б, В, Г, І
2	Д, Е, Є, Ж, З
3	І, Ї, Й
4	К, Л, М
5	Н, О, П
6	Р, С, Т
7	У, Ф, Х

8	Ц, Ч
9	Ш, Щ
10	Ю, Я.

Виконання контрольної роботи з курсу «Стилістика сучасної української літературної мови» має відбуватися за таким планом:

- уважно прочитати всі питання варіанта;
- опрацювати рекомендовану літературу;
- проаналізувати, у яких навчальних посібниках та підручниках краще викладено те чи інше питання, що дасть змогу раціонально використати час на виконання контрольної роботи;
- під час повторного прочитання науково-навчальної літератури вибрати суттєві моменти для розкриття теоретичних питань;
- спираючись на теоретичні положення щодо стильової диференціації сучасної української літературної мови, мовних особливостей конкретних стилів, поділу їх на підстили, жанри, виконати практичні завдання;
- зробити відповідні виписки, структурувати текст;
- оформити відповідно до норм літературної мови виконані завдання контрольної роботи.

Структура контрольної роботи:

1. Титульна сторінка, оформлену за зразком (Додаток А). Титульна сторінка не нумерується.
2. Зміст – суть та послідовність завдань контрольної роботи з відповідною нумерацією сторінок, що засвідчують обсяг її виконання (Додаток Б).
3. Виконані завдання контрольної роботи. Схема лінгвостилістичного аналізу наведена в Додатку В.
4. Список використаної літератури, якою Ви **справді** користувалися (не менше 4–5 джерел). Якщо під час виконання контрольної роботи Ви зверталися до електронних підручників, укажіть їх у списку використаної літератури.

Наявність контрольної роботи є **обов'язковою умовою** складання заліку з дисципліни «Стилістика сучасної української літературної мови». Здобувачі вищої освіти заочної форми здобуття вищої освіти реєструють контрольну роботу в перший день заліково-екзаменаційної сесії в лаборанта кафедри германської і української філології Полтавського державного аграрного університету (**ауд. 459**). До заліку здобувачі вищої освіти допускаються за наявності вчасно наданої для перевірки контрольної роботи, активної участі на лекційних та практичних заняттях.

**3. КРИТЕРІЇ ОЦІНЮВАННЯ ВИКОНАННЯ
ЗАВДАНЬ КОНТРОЛЬНОЇ РОБОТИ ЗДОБУВАЧАМИ ВИЩОЇ
ОСВІТИ ЗАОЧНОЇ ФОРМИ ЗДОБУТТЯ ВИЩОЇ ОСВІТИ
З ФАХОВОЇ ВИБІРКОВОЇ ДИСЦИПЛІНИ
«СТИЛІСТИКА СУЧАСНОЇ УКРАЇНСЬКОЇ ЛІТЕРАТУРНОЇ
МОВИ»**

Розподіл балів в межах варіанта контрольної роботи		Критерії оцінювання
Завдання	Кількість балів	
1	0-5	40 – 50 балів ставиться в тому випадку, коли здобувач вищої освіти дав повні й чіткі відповіді на поставлені теоретичні питання; практичні завдання виконано правильно; мовне оформлення відповідей бездоганне; здобувач вищої освіти вправно застосовує норми української літературної мови в усному та писемному мовленні; аналізує тексти різних стилів і жанрів, визначає їхні мовні засоби; володіє навичками розрізнення функціональних стилів української літературної мови.
2	0-10	
3	0-10	
4	0-10	
5	0-10	
6	0-5	
1	0-3	23 – 39 балів ставиться в тому випадку, коли здобувач вищої освіти дав відповіді на поставлені питання, але припустився незначних помилок, спрощень; виконуючи практичні завдання, припустився не більше чотирьох помилок; мовне оформлення відповідей потребує незначного коригування; здобувач вищої освіти застосовує норми української літературної мови в усному та писемному мовленні; аналізує тексти різних стилів і жанрів, визначає їхні мовні засоби; володіє навичками розрізнення функціональних стилів української літературної мови.
2	0-8	
3	0-8	
4	0-8	
5	0-8	
6	0-4	
1	0-3	10 – 22 бали ставиться в тому випадку, коли здобувач вищої освіти дав неповні відповіді на поставлені теоретичні питання, подано неправильне тлумачення окремих мовознавчих категорій, наявні логічні та змістові помилки
2	0-4	
3	0-4	
4	0-4	
5	0-4	

6	0-3	(непослідовність викладу матеріалу, суть питання розкрита частково); виконуючи практичні завдання, припустився не більше сімох помилок; наявні грубі порушення літературних норм; здобувач вищої освіти частково застосовує норми української літературної мови в усному та писемному мовленні; аналізує тексти різних стилів і жанрів, визначати їхні мовні засоби; володіє навичками розрізнення функціональних стилів української літературної мови.
1	0-1	0 – 9 балів ставиться в тому випадку, коли відповіді на поставлені теоретичні питання відсутні, неправильні або фрагментарні; виконуючи практичні завдання, припустився понад восьми помилок; наявні грубі порушення мовних норм; практичне завдання виконано фрагментарно; здобувач вищої освіти демонструє недостатній рівень застосування норм української літературної мови в усному та писемному мовленні; аналізу текстів різних стилів і жанрів, визначення їхніх мовних засобів; володіння навичками розрізнення функціональних стилів української літературної мови.
2	0-2	
3	0-2	
4	0-2	
5	0-1	
6	0-1	

4. КОМПЛЕКТ КОНТРОЛЬНИХ РОБІТ ДЛЯ ЗДОБУВАЧІВ ВИЩОЇ ОСВІТИ ЗАОЧНОЇ ФОРМИ ЗДОБУТТЯ ВИЩОЇ ОСВІТИ СПЕЦІАЛЬНОСТІ 035 «ФІЛОЛОГІЯ» СПЕЦІАЛІЗАЦІЇ 03504 «ГЕРМАНСЬКІ МОВИ ТА ЛІТЕРАТУРИ (ПЕРЕКЛАД ВКЛЮЧНО)» З ДИСЦИПЛІНИ «СТИЛІСТИКА СУЧАСНОЇ УКРАЇНСЬКОЇ ЛІТЕРАТУРНОЇ МОВИ»

Варіант 1

- 1. Дати визначення терміну «стиль».**
- 2. Дати розгорнуту відповідь на питання «Предмет, проблематика стилістики української мови. Методологія і методи стилістики».**
- 3. Визначте, у яких стилях уживається кожне з поданих словосполучень.**

Надати чинності, фотосинтез рослин, палаюче небо, бити байдики, політичний курс, скласти іспит, коефіцієнт корисної дії, згідно з інструкцією, рідний край, срібний іній.

- 4. У різних стилях (розмовному й офіційно-діловому) складіть два тексти (3–5 речень), які починаються однаково.**
- 5. Прочитати фрагмент тексту. Визначити стиль, підстиль, жанр тексту. Виокремити й записати мовні одиниці – носії семантики певної сфери життя та діяльності людини (наука чи політика і право, творчість чи побутові стосунки).**

Так звані «емоційні концепти» (термін, упроваджений польським лінгвістом А. Вежбицькою) – це «прототипові моделі поведінки або сценарії, якими задається послідовність думок, бажань та почуттів»¹. Емоційні концепти зумовлені ситуаціями, типовими для певних переживань, і ці ситуації можуть бути описані за допомогою ментальних сценаріїв. Сценарії – це виражені в мові ситуації, які сприймаються носіями певної культури як найпоширеніші та найпомітніші. На основі сценарію носій мови інтерпретує почуття і моделює свої емоції щодо інших людей. «Я вважаю, – зазначає А. Вежбицька – що ми насправді інтерпретуємо наш емоційний стан за допомогою сценаріїв, і моя гіпотеза підтверджується тим, що емоційні концепти, виражені в різних мовах, дуже добре моделюються за допомогою таких сценаріїв».

- 6. Здійснити лінгвістичний аналіз поданого фрагменту тексту.**

Завтра прийде до кімнати (Вона)

Завтра прийде до кімнати твоїх друзів небагато,

Вип'єте – холодного вина.

Хтось принесе білі айстри, скаже хтось: «життя прекрасне».

Так, життя – прекрасне, а вона...

А вона, а вона сидітиме сумна,

Буде пити – не п'яніти від дешевого вина.

Я співатиму для неї, аж бринітиме кришталь

Та хіба зуміє голос подолати цю печаль.

*Так у світі повелося, я люблю її волосся,
Я люблю її тонкі вуста.
Та невдовзі прийде осінь, ми усі розбіжимося
По русифікованих містах.
Лиш вона, лиш вона сидітиме сумна,
Буде пити – не п'яніти від дешевого вина.
Моя дівчинко печальна, моя доле золота,
Я продовжую кричати, ніч безмежна і пуста.
Так у світі повелося, я люблю її волосся,
Я люблю її тонкі вуста.
Та невдовзі прийде осінь, ми усі розбіжимося
По русифікованих містах.
Лиш вона, лиш вона сидітиме сумна,
Буде пити – не п'яніти від дешевого вина.
Моя дівчинко печальна, моя доле золота,
Я продовжую кричати, ніч безмежна і пуста (Кость Москалець).*

Варіант 2

1. Дати визначення терміну «стилістика».
2. Дати розгорнуту відповідь на питання «Структура стилістики».
3. Визначте, у яких стилях уживається кожне з поданих словосполучень.

Порядок денний, молекулярна решітка, промінь надії, взяти ноги в руки, свобода слова, виконати зобов'язання, генетичний код, високі ідеали, сонна лощина, балакати ні про що.

4. У різних стилях (публіцистичному й розмовному) складіть два тексти (3–5 речень), які починаються однаково.
5. Прочитати фрагмент тексту. Визначити стиль, підстиль, жанр тексту. Виокремити й записати мовні одиниці – носії семантики певної сфери життя та діяльності людини (наука чи політика і право, творчість чи побутові стосунки).

Важливою проблемою в Україні є проблема захисту сільських населених пунктів та сільськогосподарських угідь від руйнівної дії паводків і повеней. Негативні наслідки від них виявлено на 27% території України (165 тис. кв. км), де проживає майже третина населення.

Найбільшій шкоди від них зазнають гірські та передгірські райони Карпат. Закарпатська область та Прикарпаття належать до найбільш паводкобезпечних регіонів Європи. Дощові та тало-дощові паводки, які формуються на річках регіону внаслідок зливової діяльності, відзначаються частотою, потужністю та охопленням великих площ. Паводки на гірських річках повторюються від 3 до 8 разів на рік. Це призводить до значних матеріальних збитків та іноді до людських жертв. Тому проблема захисту населення, господарських об'єктів і сільськогосподарських угідь від затоплення паводковими водами даного регіону була і залишається однією з найбільш гострих. Виходячи з цього, на основі європейського досвіду в Україні здійснюється поступовий перехід від пасивного протипаводкового захисту до активної фази.

6. Здійснити лінгвістичний аналіз поданого фрагменту тексту.

Світлий сонет

*Як пощастило дівчині в сімнадцять,
в сімнадцять гарних, неповторних літ!
Ти не дивись, що дівчинка сумна ця.
Вона ридас, але все як слід.
Вона росте ще, завтра буде вишенька.
Але печаль приходить завчасу.
Це ще не сльози – це квітуча вишенька,
що на світанку струшує росу.
Вона в житті зіткнулась з неприємністю:
хлопчина їй не відповів взаємністю.
І то чому: бо любить іншу дівчину,
а вірність має душу неподільчиву.*

*Ти не дивись, що дівчинка сумна ця.
Як пощастило дівчинці в сімнадцять! (Ліна Костенко).*

Варіант 3

1. Дати визначення терміну «функціональний стиль».
2. Дати розгорнуту відповідь на питання «Інформація як стилістичне поняття. Контекст. Образність. Експресивність. Конотація».
3. Визначте, у яких стилях уживається кожне з поданих словосполучень.

Чинне законодавство, питома вага, шовкова трава, наживати п'ятами, міжнародна безпека, скласти протокол, геометрична прогресія, духовне відродження, зітхання вітру, сміятися до упаду.

4. У різних стилях (публіцистичному й офіційно-діловому) складіть два тексти (3–5 речень), які починаються однаково.
5. Прочитати фрагмент тексту. Визначити стиль, підстиль, жанр тексту. Виокремити й записати мовні одиниці – носії семантики певної сфери життя та діяльності людини (наука чи політика і право, творчість чи побутові стосунки).

Олеся дивилась на шлях. Вона не була звичайною дівчиною. Вона була красива і чепурна. Олесею пишалася вся округа. Бувало, після роботи, вечорами, вона, як птиця, ну так же багато співала коло хати на все село, так голосно і так прекрасно, як, мабуть, і не снилося ні одній припудреній артистці з орденами. А вишивки Олесі висіли на стінах під склом в європейських музеях: в Лондоні, в музеї Альберт-Вікторія, в Парижі, в Мюнхені і Нью-Йорку, хоч вона про це й не знала. Учила її мати всьому. Була Олеся тонкою, обдарованою натурою, тактовною, доброю, роботящою і бездоганно вихованою хорощим чесним родом. Легковажні хлопці трохи соромились Олесі, вважаючи її за горду і неприступну...

Пили бійці воду і похмуро проходили далі. Вона вже ні про що не питала їх. Вона жадібно вдивлялась в кожне лице і в кожних очах читала сум. Величезне, значно більше, ніж може вмістити людська душа, горе упало на народ, придушило його, погнало.

6. Здійснити лінгвістичний аналіз поданого фрагменту тексту.

Умирають майстри ...

Умирають майстри, залишаючи спогад, як рану.

В барельєфах печалі уже їм спинилася мить.

А підмайстри іще не зробились майстрами.

А робота не жде. Її треба робить.

І приходять якісь безпардонні пронози.

Потираючи руки, беруться за все.

Поки геній стоїть, витираючи сльози,

метушлива бездарність отари свої пасе.

Дуже дививий пейзаж: косяками ідуть таланти.

Сьоме небо своє пригинає собі суєта.

При майстрах якомсь легше. Вони – як Атланти.

Держать небо на плечах. Тому і є висота (Ліна Костенко).

Варіант 4

1. Дати визначення терміну «лінгвістична норма».
2. Дати розгорнуту відповідь на питання «Категорія функціонального стилю. Критерії класифікації функціональних стилів».
3. Визначте, у яких стилях уживається кожне з поданих словосполучень.

Накласти стягнення, пряма пропорційність, оксамитовий сезон, трясти як грушу, громадська організація, трудовий договір, закон всесвітнього тяжіння, на варті закону, золота осінь, з'їсти пуд солі.

4. У різних стилях (художньому й офіційно-діловому) складіть два тексти (3–5 речень), які починаються однаково.
5. Прочитати фрагмент тексту. Визначити стиль, підстиль, жанр тексту. Виокремити й записати мовні одиниці – носії семантики певної сфери життя та діяльності людини (наука чи політика і право, творчість чи побутові стосунки).

НАКАЗУЮ:

Відповідно до Закону України «Про місцеві державні адміністрації»:

1. Затвердити склад координаційної ради з питань охорони дитинства та підтримки сім'ї при Київській облдержадміністрації згідно з додатком.
2. Визнати таким, що втратило чинність, розпорядження голови Київської обласної державної адміністрації від 03 лютого 2017 року № 35 «Про затвердження до складу координаційної ради з питань охорони дитинства та підтримки сім'ї при Київській облдержадміністрації».

6. Здійснити лінгвістичний аналіз поданого фрагменту тексту.

За чорно-синьою горою, на схилку радісного дня,

Малює хмари пурпурові якесь веселе чортеня.

Зеленим пензликом тополі – кривенькі кігтики в крові.

Пасуться коні нетипові у сутенючій траві.

Долина з чашею туману, а далі схил і небосхил –

Усе кургани та й кургани ще не заораних могил.

Так що ж ти, схоже на шуліку, у тебе вітер в голові,

Малюєш обрії споконвіку такий червоний у крові?!

Вікам посивіли вже скроні, а все про волю не чувать.

Порозпрягали хлопці коні та й полягали спочивать.

Чи так їм спитьса непогано, що жоден встати ще не зміг?

Пасуться коні під курганом, чекають вершників своїх (Ліна Костенко).

Варіант 5

1. Дати визначення терміну «контекст».
2. Дати розгорнуту відповідь на питання «Жанр. Текст як категорія лінгвостилістики. Орнаментика».
3. Визначте, у яких стилях уживається кожне з поданих словосполучень.

Затвердити постанову, еволюційний процес, перлинні сльози, як сніг на голову, державна стратегія, матеріальна відповідальність, питомий опір, гаряча точка, солодкий сон, плести нісенітниці.

4. У різних стилях (науковому й розмовному) складіть два тексти (3–5 речень), які починаються однаково.
5. Прочитати фрагмент тексту. Визначити стиль, підстиль, жанр тексту. Виокремити й записати мовні одиниці – носії семантики певної сфери життя та діяльності людини (наука чи політика і право, творчість чи побутові стосунки).

А потім запахли липи – тоді він й зник.

Без попереджень, як батько, остаточно, як хрест з гори.

Слухавку весь час піднімав чужий чоловік,

і їй вибачливо говорив утішні слова.

Або ще часом там просто шуміла трава,

чи щось між собою терли сухі запальні вітри.

І вона собі думала – що ж, те все, що було у нас

невідворотне, некуче, не світить йому ні з ким,

тож він, певне, спершу буде весело гаяти час –

ковтатиме тихі ночі, гортатиме тиждні чужих портів,

збиратиме риб'ячі тіні й сміх чужих дітлахів,

а потім з'явиться знову, тихо і без вогню, як дим.

6. Здійснити лінгвістичний аналіз поданого фрагменту тексту.

Виходжу в сад, він чорний і худий,

йому вже ані яблучко не сниться.

Шовковий шум танечної ходи

йому на згадку залишає осінь.

В цьому саду я виросла, і він

мене впізнав, хоч довго придивлявся.

В круговороті нефатальних змін

він був старий і ще раз обновлявся.

І він спитав: – Чого ти не прийшла

у іншу пору, в час мого цвітіння?

А я сказала: – Ти мені один

о цій порі, об іншій і довіку.

І я прийшла не струшувать ренклюд

і не робить з плодів твоїх набутку.

Чужі приходять в час твоїх щедрот,

а я прийшла у час твого смутку.

Оце і є усі мої права.

*Уже й зникало сонце за горбами –
сад шепотів пошерхлими губами
якісь прощальні золоті слова... (Ліна Костенко).*

Варіант 6

1. Дати визначення терміну «образність».
2. Дати розгорнуту відповідь на питання «Загальна характеристика офіційно-ділового стилю».
3. Визначте, у яких стилях уживається кожне з поданих словосполучень.

Надати чинності, фотосинтез рослин, палаюче небо, бити байдики, політичний курс, скласти іспит, коефіцієнт корисної дії, згідно з інструкцією, рідний край, срібний іній.

4. У різних стилях (розмовному й офіційно-діловому) складіть два тексти (3–5 речень), які починаються однаково.
5. Прочитати фрагмент тексту. Визначити стиль, підстиль, жанр тексту. Виокремити й записати мовні одиниці – носії семантики певної сфери життя та діяльності людини (наука чи політика і право, творчість чи побутові стосунки).

Е. Шейнина розглядає серце як найбільш духовний і таємний орган людського тіла, яке символізує джерело життя, любовну прихильність, пов'язує із ним поняття совісті, доброти

Внутрішня динамічність й антиномічність, закладені в основу мовного образу серця української лінгвокультури, позначилися на розвитку в ньому двох основних смислових центрів, один з яких характеризує серце як специфічний орган, центр життя та життєдіяльності людини, споріднений із її тілом, інший – наближає образ серця до образу душі й тяжіє до сакрального. Це не випадково, адже на рівні «внутрішньоформного» образу серця у мовній свідомості українця закріплені такі його ознаки, як глибина, середина, внутрішність.

6. Здійснити лінгвістичний аналіз поданого фрагменту тексту.

Збережи в собі ...

*збережи в собі те що ніяк не вдається назвати
збережи в собі все що існує як чиста можливість
імена вигорають зникають і назви і дати
розсипається все що здавалось міцним і важливим
збережи в собі вірність на вістрі холодної зради
і густі переливи кольорів на райдузі ока
збережи своє вміння плисти у сріблястих свічадах
і свій дар проростати у мене корінням глибоким
хай там чим обернеться цей світ невловимий мов майя
хай яка не чекає нас пуста поразка чи згуба
збережи в собі те що здається цілком нереальним
збережи це ніщо і воно вбереже тебе люба (Юрій Іздрик).*

Варіант 7

1. Дати визначення терміну «експресивність».
2. Дати розгорнуту відповідь на питання «Загальна характеристика публіцистичного стилю».
3. Визначте, у яких стилях уживається кожне з поданих словосполучень.

Порядок денний, молекулярна решітка, промінь надії, взяти ноги в руки, свобода слова, виконати зобов'язання, генетичний код, високі ідеали, сонна лощина, балакати ні про що.

4. У різних стилях (публіцистичному й розмовному) складіть два тексти (3–5 речень), які починаються однаково.
5. Прочитати фрагмент тексту. Визначити стиль, підстиль, жанр тексту. Виокремити й записати мовні одиниці – носії семантики певної сфери життя та діяльності людини (наука чи політика і право, творчість чи побутові стосунки).

Михась (увіходячи за Марією, оглядається по хаті). *їх що, немає?* (Старається не дивитись на Марію).

Марія. *Ба є. Хіба не бачите?* (Показує рукою по кімнаті).

Михась (через соромливість і молодість силкується бути суворим, поважним). *Дивно, що так забарилась. Це щось навіть непевне. (Раптом суворо). Біля вашого будинку стоїть шпик.*

Марія (вдаючи надзвичайно вражену). *Та невже? (Сміється й ловить його за руку). Ну, скажіть, Михасю, чого ви зі мною раз у раз такий суворий та поважний? Можна подумати, що вам років шістдесят.*

Михась (соромливо випручує руку, бурмотить). *Я зовсім не суворий. Мене дуже турбує, що їх досі немає. Я боюсь, що їх арештували.*

6. Здійснити лінгвістичний аналіз поданого фрагменту тексту.

Ніч така місячна

*ніч така місячна – виють тінейджерки
плачуть коти божеволіють пси
ніє душа десь в куточку за ребрами
від передозу краси
ніч така місячна зоряна ясна
око пільми просто в вікна глядить
око пільми невимовно прекрасне
в барвах свинцю і слюди
ніч така місячна зоряна ясна
видно хоч голки збирай
зоряні війни здаються невчасними
вчасним здається рай (Юрій Іздрик).*

Варіант 8

1. Дати визначення терміну «конотація».
2. Дати розгорнуту відповідь на питання «Загальна характеристика наукового стилю».
3. Визначте, у яких стилях уживається кожне з поданих словосполучень.

Чинне законодавство, питома вага, шовкова трава, накивати п'ятами, міжнародна безпека, скласти протокол, геометрична прогресія, духовне відродження, зітхання вітру, сміятися до упаду.

4. У різних стилях (публіцистичному й офіційно-діловому) складіть два тексти (3–5 речень), які починаються однаково.
5. Прочитати фрагмент тексту. Визначити стиль, підстиль, жанр тексту. Виокремити й записати мовні одиниці – носії семантики певної сфери життя та діяльності людини (наука чи політика і право, творчість чи побутові стосунки).

У Львові з 1 вересня до 5 гривень зросте вартість проїзду в трамваях і тролейбусах. Про це повідомляє Львівська міська рада. Зазначається, що львівське обласне територіальне відділення Антимонопольного комітету погодило проект рішення про встановлення тарифів на проїзд в міському електротранспорті. Згідно із рішенням, з 1 вересня ціна на проїзд складе 15 грн. Запропонований тариф планується затвердити на найближчому засіданні виконкому Львівської міськради. На разі вартість проїзду в тролейбусах і трамваях становить 10 грн, у міських маршрутних таксі – 10 грн.

6. Здійснити лінгвістичний аналіз поданого фрагменту тексту.

*нити між нами тонкі й невидимі
прірва між нами глибока і темна
довго долали ми хащі задимлені
аж зрозуміли що це даремно
довго в'язали мости ліанні
аж дов'язали драбину в небо
аж зрозуміли в своїй нірвані –
небо вже зайве його не треба
небу давно вже час померати
нам вже давно – починати жити
канатохідці ми і акробати
і спайдермени невидимих нитей (Юрій Іздрик).*

Варіант 9

1. Дати визначення терміну «стилістична парадигма».
2. Дати розгорнуту відповідь на питання «Загальна характеристика художнього стилю».
3. Визначте, у яких стилях уживається кожне з поданих словосполучень.

Накласти стягнення, пряма пропорційність, оксамитовий сезон, трясти як грушу, громадська організація, трудовий договір, закон всесвітнього тяжіння, на варті закону, золота осінь, з'їсти пуд солі.

4. У різних стилях (науковому й розмовному) складіть два тексти (3–5 речень), які починаються однаково.
5. Прочитати фрагмент тексту. Визначити стиль, підстиль, жанр тексту. Виокремити й записати мовні одиниці – носії семантики певної сфери життя та діяльності людини (наука чи політика і право, творчість чи побутові стосунки).

На думку А. Казакової, доцільним є поділ факторів, які визначають закономірності процесу перекладу, саме на мовно-інформаційні та мовленнєво-психологічні, оскільки поділ на суб'єктивні та об'єктивні найчастіше є недостатньо продуктивним на практиці, а теоретично не враховує дії закону неозначеності знака (будь-який мовний знак або комплекс знаків може бути віднесеним до відкритих, або, точніше, неозначених понять) , або закону асиметричного дуалізму. До мовно-інформаційних факторів перекладу відноситься поняття інформаційної насиченості та інформаційної цінності. Інформаційна насиченість являє собою систему основних властивостей тексту першотвору (або тексту взагалі), кожна з яких посідає певне місце в загальній ієрархії властивостей тексту з точки зору реципієнта.

6. Здійснити лінгвістичний аналіз поданого фрагменту тексту.

Двомовність

*промовляючи вголос найголовніші слова
мовою що непомітно стала чужою
кожен із нас відкриває шлюзи яких ще не відкривав
і голови вмить заливає п'янкими напоями*

*на закарпатті знов прогнозують повені
але нам-то шо ми живемо в степу між травою і хмарами
якось прорвемся я маю глибокі кишені повні
цукерок а ти здається ще маєш годинку перед своїми парами*

*тож можна на деякий час забити на катаклізми
повені землетруси торнадо нашестя прибульців
на гарячі й безжальні квіти ісламського екстремізму
які розпускаються просто на наших вулицях*

можна забути про все на світі

*крім того що стосується безпосередньо серця
що б я не казав тобі головне не проспати і помітити
дихання що уві сні звучить рівно в терцію (Олексій Чупа)*

Варіант 10

1. Дати визначення терміну «колорит».
2. Дати розгорнуту відповідь на питання «Стилістика діалогів і монологів».
3. Визначте, у яких стилях уживається кожне з поданих словосполучень.

Затвердити постанову, еволюційний процес, перлинні сльози, як сніг на голову, державна стратегія, матеріальна відповідальність, питомий опір, гаряча точка, солодкий сон, плести нісенітниці.

4. У різних стилях (художньому й офіційно-діловому) складіть два тексти (3–5 речень), які починаються однаково.

5. Прочитати фрагмент тексту. Визначити стиль, підстиль, жанр тексту. Виокремити й записати мовні одиниці – носії семантики певної сфери життя та діяльності людини (наука чи політика і право, творчість чи побутові стосунки).

Стаття 2. Суверенітет України поширюється на всю її територію. Україна є унітарною державою. Територія України в межах існуючого кордону є цілісною і недоторканною.

Стаття 3. Людина, її життя і здоров'я, честь і гідність, недоторканність і безпека визнаються в Україні найвищою соціальною цінністю. Права і свободи людини та їх гарантії визначають зміст і спрямованість діяльності держави. Держава відповідає перед людиною за свою діяльність. Утвердження і забезпечення прав і свобод людини є головним обов'язком держави.

6. Здійснити лінгвістичний аналіз поданого фрагменту тексту.

Н.О.

*Осінь нас застібає, начебто малюків – на всі гудзики,
вірш визріває в горлянці, а вже за хвилину – стих.
Ми довіримося тим, хто відкриє нам гігабайти нової музики,
ми покохаємо тих, хто нас витерпить до вихідних.*

*Осінь нас розбирає й збирає, як пазл,
засинає смішним кошенням на дитячих колінах.
Стрімко міняються звички: якщо ночівлі – на репетиційних базах,
якщо вже кава, то неодмінно розчинна.*

*Погода втягає в тенета зимового часу,
замикає у колі, в очах все раніше темнішає, і раніше,
і підсумком наших мовчань – важливе, промовлене наспіх,
і підсумком наших розмов – тиша.*

*Наша осінь – тісне переплетення пальців, і мов,
одноразове щастя, пущене нами недбало під кальку,
щороку слабшим стає, і видихається, мов*

в незакрученій пляшці залишена мінералка (Олексій Чупа).

5. РЕКОМЕНДОВАНА ЛІТЕРАТУРА

Основна

1. Гузенко С. В. Г Практична стилістика і літературне редагування : навч.-метод. рек. та вказівки до самостійної роботи. Миколаїв : НУК, 2024. 61 с.
2. Дудик П. С. Стилiстика української мови : навч. посiб. Київ: Академiя, 2006. 268 с.
3. Мацько Л. І., Сидоренко О. М., Мацько О. М. Стилiстика української мови : пiдруч. Київ: Вища школа, 2006. 462 с.
4. Пономарiв О. Д. Стилiстика сучасної української мови : пiдруч. 3-е вид., переробл. та доповн. – Тернопiль : Навч. кн.; Богдан, 2000. 248 с.
5. Практикум зi стилiстики української мови (для студентiв закладiв вищої освіти) / укл. Галина Губарева, Оксана Гурова. Суми : Триторiя, 2022. 86 с. URL: http://library.univer.kharkov.ua/bitstream/123456789/17590/2/%d0%9f%d1%80%d0%b0%d0%ba%d1%82%d0%b8%d0%ba%d1%83%d0%bc_%20%d0%b3%d1%83%d0%b1%d0%b0%d1%80%d0%b5%d0%b2%d0%b0%20%d0%b3%d1%83%d1%80%d0%be%d0%b2%d0%b0.pdf
6. Стилiстика української мови. Короткий словник термiнiв / уклала Валентина Грещук. Iвано-Франкiвськ : НАIP, 2023. 82 с. URL: <http://lib.pnu.edu.ua:8080/bitstream/123456789/15284/1/%d0%a1%d0%bb%d0%be%d0%b2%d0%bd%d0%b8%d0%ba.pdf>

Допомiжнi

1. Капелюшний А. О. Практична стилістика української мови. Львів : ПАІС, 2007. 400 с.
2. Кравець Л. В. Стилiстика української мови : практикум : навч. посiб. / за ред. Л. І. Мацько. Київ: Вища шк., 2004. 199 с.
3. Сизоненко Наталія. Синтаксичнi засоби експресивностi (на матерiалi українських наукових статей iз психологiї). Мова i мiжкультурна комунiкацiя: теорiя та практика : зб. матерiалiв V Всеукр. наук.-практ. конф. (м. Полтава, 21 березня 2024 р.). Полтава : ПДАУ, 2024. С. 139–142.
4. Сизоненко Н. М. Iндивiдуально-авторськi модифiкацiї архетипiв дому, бездомностi, не-дому, антидому, дому-мрiї в романi Василя Шевчука «Прощання з самим собою». URL: <http://dspace.pdaa.edu.ua:8080/handle/123456789/5739?locale=uk>
5. Сизоненко Н. Структурна органiзацiя та семантика власне дiєслiв мовлення, якi уводять слова автора (на матерiалi збiрки новел М. Дочинця «Хлiб i шоколад») / Мова i мiжкультурна комунiкацiя: теорiя та практика : колективна монографiя / за наук. редакцiєю Н. Сизоненко. К. : Видавництво Лiра-К, 2020. С.80–90.
6. Сизоненко Н. М. Формування стилiстичної компетентностi фiлологiв-перекладачiв. Матерiали 51-їнауково-методичної конференцiї викладачiв i аспiрантiв «Вища освіта: проблеми i шляхи забезпечення якостi у

- контексті сучасних трансформацій». Полтава : РВВ ПДАА. 2020. С. 163–165.
7. Шаравара Т. Коцур А., Сизоненко Н., Тагільцева Я. Психолінгвістичний аналіз структури асоціативного поля стимулу компетентність. *Psycholinguistics. Психолінгвістика. Психолінгвістика: зб. наук. праць. Серія: Філологія*. Переяслав-Хмельницький: ФОП Домбровська Я.М. 2018. Вип. 24 (2). С. 340-358.
  8. Шевченко Л. І. Стилїстика української літературної мови : функціональна діагностика тексту : навч. посіб. Київ : ВПЦ «Київський ун-т», 2012. 285 с.
  9. Nataliia Syzonenko & Yanina Tahiltseva. Psycholinguistic Analysis of the Structure of the Stimulus 'Competitiveness'. *London journal of research in humanities and social sciences*. 2022. Volume 22. Issue 7. P. 13–28.

Інформаційні ресурси

1. Лінгвістичний портал з української мови. URL : www.mova.info .
2. Українська мова : Енциклопедія. URL: <http://litopys.org.ua/ukrmova/um.htm>

6. ДОДАТКИ

Додаток А.

Титульна сторінка контрольної роботи з дисципліни «Стилістика сучасної української літературної мови»

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
ПОЛТАВСЬКИЙ ДЕРЖАВНИЙ АГРАРНИЙ УНІВЕРСИТЕТ

Кафедра германської і української філології

Контрольна робота з дисципліни
«Стилістика сучасної української літературної мови»

Варіант __

Виконав(ла):

здобувач вищої освіти

_ курсу _ групи

спеціальності В11 Філологія

спеціалізації В11.041 Германські

мови та літератури (переклад

включно), перша – англійська

факультету обліку та фінансів

Прізвище, ім'я, по батькові

Перевірила:

наукове звання, посада,

Прізвище, ім'я, по батькові

викладача

Полтава

20_

Додаток Б.

Зміст контрольної роботи з дисципліни «Стилістика сучасної української літературної мови»

ЗМІСТ

1.	Дати визначення терміну «стиль».	2
2.	Дати розгорнуту відповідь на питання «Предмет, проблематика стилістики української мови. Методологія і методи стилістики».	2
3.	Визначте, у яких стилях уживається кожне з поданих словосполучень.	4
4.	У різних стилях (художньому й офіційно-діловому) складіть два тексти (3–5 речень), які починаються однаково.	4
5.	<p>Прочитати фрагмент тексту. Визначити стиль, підстиль, жанр тексту. Виокремити й записати мовні одиниці – носії семантики певної сфери життя та діяльності людини (наука чи політика і право, творчість чи побутові стосунки).</p> <p><i>Так звані «емоційні концепти» (термін, упроваджений польським лінгвістом А. Вежбицькою) – це «прототипові моделі поведінки або сценарії, якими задається послідовність думок, бажань та почуттів»¹. Емоційні концепти зумовлені ситуаціями, типовими для певних переживань, і ці ситуації можуть бути описані за допомогою ментальних сценаріїв. Сценарії – це виражені в мові ситуації, які сприймаються носіями певної культури як найпоширеніші та найпомітніші. На основі сценарію носій мови інтерпретує почуття і моделює свої емоції щодо інших людей. «Я вважаю, – зазначає А. Вежбицька – що ми насправді інтерпретуємо наш емоційний стан за допомогою сценаріїв, і моя гіпотеза підтверджується тим, що емоційні концепти, виражені в різних мовах, дуже добре моделюються за допомогою таких сценаріїв».</i></p>	5
6.	<p>Здійснити лінгвістичний аналіз поданого фрагменту тексту.</p> <p><i>Завтра прийде до кімнати (Вона) Завтра прийде до кімнати твоїх друзів небагато, Вип'єте – холодного вина. Хтось принесе білі айстри, скаже хтось: «життя прекрасне». Так, життя – прекрасне, а вона... А вона, а вона сидітиме сумна, Буде пити – не п'яніти від дешевого вина. Я співатиму для неї, аж бринітиме кришталь Та хіба зуміє голос подолати цю печаль. Так у світі повелося, я люблю її волосся, Я люблю її тонкі вуста. Та невдовзі прийде осінь, ми усі розбіжимося По русифікованих містах. Лиш вона, лиш вона сидітиме сумна,</i></p>	7

<p><i>Буде пити – не п'яніти від дешевого вина. Моя дівчинко печальна, моя доле золота, Я продовжую кричати, ніч безмежна і пуста. Так у світі повелося, я люблю її волосся, Я люблю її тонкі вуста. Та невдовзі прийде осінь, ми усі розбіжимося По русифікованих містах. Лиш вона, лиш вона сидітиме сумна, Буде пити – не п'яніти від дешевого вина. Моя дівчинко печальна, моя доле золота, Я продовжую кричати, ніч безмежна і пуста (Кость Москалець).</i></p>	
--	--

Додаток В. Схема повного лінгвостилістичного аналізу художнього тексту

1. Виразне читання тексту. Стиль.
2. Автор як мовна особистість. Час і місце написання твору.
3. Визначення жанрово-стильової приналежності та експресивно-емоційного колориту тексту.
4. Тема (підтема), основна думка твору.
5. Функціональний тип мовлення. Ритмолад тексту.
6. Монолог, діалог, полілог. Інтертекстуальність.
7. Образ автора. Мовні засоби творення образу автора.
8. Образна система тексту. Домінанти і ключові слова.
9. Засоби зв'язку речень у тексті (послідовний, паралельний, радіальний).
10. Аналіз мовних засобів (фонетико-орфоепічних, графічних, лексичних, морфемно-словотвірних, морфологічних, синтаксичних), що мають ідейно-естетичне навантаження, є основою тропів і стилістичних фігур.
11. Роль мовних одиниць у передачі головної думки, творенні образної системи.